

UVODNIK: Komu stavkovna pravila?

Ideali, ki smo jih imeli nedavno o lepi prihodnosti, so se čez noč razblinili. Vse bolj tonemo v krizo, iz katere skoraj nihče ne vidi rešitve. Kriza je zlezla v vsako poro našega življenja. Kamor koli pogledaš, nikjer ni videti odrešilne bilke. Na nekaterih področjih pa je takšna zmeda, da je težko najti človeka, ki bi ti dal točno informacijo o dogodkih, zato se ljudje, delavci, čutijo izgubljeni, premalo informirane, ne vidijo pravih ciljev, v strahu so za svoj obstoj, za življenje in bodočnost svojih otrok, zato vse pogostejše slišimo, da so se odločili za stavko oz. »štrajk«. O olupševanjih, kot so: prekinitev dela oz. izsiljeni sestanek rajši ne bi pisal, ker vsi dobro vemo, za kaj gre. Za vsako krizo pravijo, da prinaša tudi dobre stvari.

Osebnostno smatram, da je dobra stvar v tem, ker se bo začelo razčiščevati, kaj je pri nas sindikat. V statutu to lepo piše, v praksi pa je to nekoliko drugače. Če dela pod okriljem vodstva podjetja, potem ga kritizirajo delavci iz neposredne proizvodnje, če pa dela na strani neposrednih proizvajalcev, potem vodstvo trdi, da ne more delati, če ima takšen sindikat, ki je naperjen proti vodstvu. Končno pa: ali vodstvo podjetja ni včlanjeno v sindikat?

Dolga leta nas je bilo sram povedati, da je bil v tej ali oni tovarni štrajk. Danes to razglasimo odkrito, glasno. Vemo, da so postali štrajki del našega vsakdanjika, zato moramo tudi štrajk, kot smo navajeni, urediti s predpisi oz. izdelati pravila. Torej, če se že štrajka, naj se štrajka, samo da se po pravilih. Upam si trditi, da mnogi preveč pri-

BETI PRISOTNA TUDI NA DOBRODELNI AKCIJI — Srce srcu! Tako so poimenovali dobrodelno prireditev belokranjski kulturni delavci, ki so se že pred leti dogovorili, da bodo pomagali črnomaljskim Delavnicam pod posebnimi pogoji. Ves izkupiček so namenili njenim gojencem. Gre za odrasle zmerno in težko prizadete osebe, ki se zaradi svoje prizadetosti ne morejo vključiti v normalne delovne pogoje in niso sposobni za samostojno življenje. V delavnicah varovanci delajo, ustvarjajo in se potrjujejo, saj so med sebi enakimi. Takšna dobrodelna prireditev pa za njih ni samo bežen stik z okoljem, pač pa tudi udeležba na privlačni prireditvi. Vsi se je seveda ne morejo udeležiti. No, na prireditvi so ob iluzionistu Karlu Sajovicu in njegovi asistentki Kseniji nastopali še Silvester Mihelčič, ansambel KORG in Toni Gašperič. Da je odlično uspela, je pripomogla tudi naša delovna organizacija z miniaturno modno revijo (več na deseti strani), ki je prispevala nekaj nagrad. Organizatorji so ob koncu povedali, da se je v vedno prazno blagajno delavnic nateklo nekaj sto starih milijonov, in da bodo še naprej pripravljali podobne prireditve, kajti ravno na ta način varovance delavnic vračajo v družbo zdravih, iz katere jih je izločila prizadetost. (Foto: Marko Klinec)

DOBRODELNA PRIREDITEV

Mogoče bo kje ločeno zrno od plevela, toda največkrat ugotavljamo, da štrajkajo delavci zaradi nizkih plač. Z drugimi besedami: štrajki bi skoraj povsem izginili, če bi ljudje zaslužili človeku dostojno plačo. Zakaj naš človek — delavec v razvitem svetu ne štrajka? Razviti svet pa ima gotovo urejeno vse v zvezi s štrajki. Ima pa še nekaj, kar mi nimamo. Cenijo delo, cenijo ustvarjalnost, znanje.

Pri nas pa dobro, pošteno delo še nikoli ni bilo tako malo vredno, podpiramo in ščitimo nedelo, zavijemo ga v različne oblike stroškov, prispevkov, davkov in ga vgradimo v našo ceno ter prodamo.

To delamo vsi. Tudi tisti, ki sedaj pišejo stavkovna pravila. Torej spet odpravljamo posledice, pred vzroki pa rajši mižimo. Ne morem si predstavljati, da danes štrajkajo delavci v podjetju, ki ima izgubo, zahtevajo večje plače in kar naenkrat se najde denar in štrajka je konec. Tako je volk sit in kozo bomo pojedli — pa nič zato, saj tako in tako ne daje kvalitetnega mleka. In drugi mesec, če bo slaba plača, bomo spet štrajkali, upajmo le, da bodo pravila tako gibčna, da bodo to omogočala.

Štrajki ga silijo v borbo, toda sedaj, ko bi se moral boriti, mora najprej najti sam sebe in svojo vlogo. Verjetno bodo potrebne tudi korenite spremembe v načinu kadrovanja, vzgoje in šolanja sindikalnih vodstev. Toda časa ni, življenje in delo zahtevata svoje.

Vsak dan več ljudi živi na robu eksistenčnega minimuma, tolažba, samo da preživimo, jim ne pomaga, pojasnila, da povišanja plač brez rezultata ni, tudi ne.

Ali je rešitev v tem, da sprejmemo stavkovna pravila, dovolimo delavcem, da uradno štrajkajo po pravilih, povečujemo izgube in gremo drug za drugim v stečaj?

Torej — komu stavkovna pravila?

NAŠA ANKETA

Kakšno je naše Vežilo?

Vežilo bolj ali manj redno izhaja že 24. leto, kar je za tovarniško glasilo že kar častitljiva starost. Mogoče bo kdo kdaj celo preštel, koliko strani je bilo v tem času natisnjenih, toda količina tokrat ni tako pomembna. Pomembnejša je vsebina, ta pa je zadnje čase, ko časopis izhaja redno — enkrat na mesec — in je dokaj obsežen, dovolj zanimiv za vsakega bralca.

Seveda tudi na Vežilo letijo kritike, ki so večkrat popolnoma neupravičene, žal pa so navadno najbolj glasni tisti, ki niso pripravljeni narediti prav nič, da bi bilo tisto, kar kritizirajo, po njihovi zaslugi boljše. Ne da bi se hvalili, toda če primerjamo Vežilo z glasili nekaterih drugih dolenskih delovnih organizacij, lahko kaj hitro ugotovimo, da je naš časopis med boljšimi. In to kljub temu, da do nedavnega pri njegovem nastajanju ni bilo niti enega profesionalca. Seveda pa vse to ne pomeni, da uredniški odbor ne prisluhne rad kritikam, zlasti še, če so dobronamerne. Teh pa je bilo v tokratni anketi kar veliko in nasvet marsikateriga bralca bo lahko uredništvu dobrodošlo vodilo pri nadaljnjem urednikovanju.

DRAGICA DUKOVČIČ, šivilja v tozdu v Žakanju: »Vežilo je dobro, všeč mi je,

ker obravnava veliko različnih tem. Ne bi bilo potrebno več kaj dosti dodajati. Pripomnila bi le to, da o našem tozdu v Vežilu piše bolj malo. In še nekaj. Tukaj je veliko Hrvatov, pa me zanima, če bi bilo mogoče, da bi bil kakšen prispevek tudi v hrvaščini. Jaz nisem Slovenka in ne razumem vsega, kar je napisano po slovensko. Marsikdaj me kaj zanima, pa hočem prebrati, a kaj, ko ne razumem.«

VESNA SPUDIČ, šivilja v Žakanju: »Vežilo je pestro, zanimivo. Nimam težav s slovenščino, čeprav sem s Hrvaške, kajti hodila sem v tek-

stilno šolo v Metliki. Tako vedno preberem celo glasilo, pogrešam pa v njem več praktičnih nasvetov, kot na primer zdravniške nasvete, nasvete iz varstva pri delu, pa humor in križanko. Odveč pa je bila v Vežilu naga Klotilda Zračnikova na zadnji strani. Da ne bom samo grajala, naj pohvalim sodelavce glasila, ki se trudijo, da dobimo Vežilo v roke redno vsak mesec.«

SLAVKO PODREBARAC, planer v pletilnici v Metliki: »Zadnje čase je Vežilo obširno in redno izhaja, kar je pohvalno. Rad preberem v njem anketo, a tudi druge teme so zanimive. Mislim pa, da bi moralo biti več humorja in križanka. Vem, da bi ljudje z veseljem brali šale iz proizvodnje. Dobro bi bilo, če bi razširili

tudi krog piscev, samo tega ne vem, kje naj bi jih vzeli. V proizvodnji bolj težko.«

MARTINA BADOVINAC, previjalka volne v tozdu Kodranka in volna: »Vežilo je dobro, všeč mi je, rada bi le, da bi bilo debelejšje in da bi več pisalo o tem, kaj se dogaja v obratih. Sicer pa je dovolj, da izide

enkrat na mesec, če seveda izhaja redno, tako kot zadnje čase.«

MIRICA KRIŽAN, referentka prodaje v tozdu Kodranka in volna: »Zadovoljna sem z Vežilom, vendar bi bila še bolj zadovoljna, če bi izhajalo bolj pogosto. Verjetno bi bilo še boljše, če bi bil krog piscev širši, čeprav se zavedam, da smo potencialni pisci vsi. In zakaj ne pišemo? Morda nismo sposobni ali pa ne vemo, o čem bi pisali. Mogoče bi bilo kaj več uspeha, če bi bili po tozdh animatorji informiranja. Pogrešam razvedrilno branje, ki ga

sicer je nekaj, a premalo. Moti me, da so nekateri prispevki, na primer o poslovanju, napisani preveč komplicirano, tako da jih neposredni delavci ne razumejo vedno. Zato bi morali to bolj razložiti, ne pa objaviti le številke ali tabele.«

ZDRAVKO KRIZMANIČ, izmenovodja v suhi apreturi: »Če primerjam Vežilo z glasilom tovarne IMV, lahko rečem, da je naš

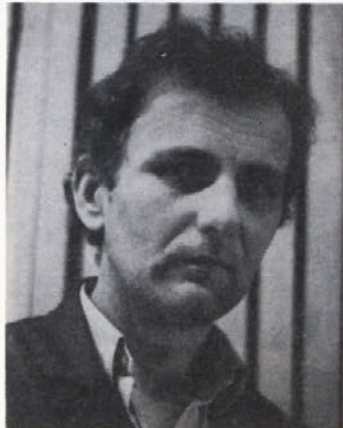
časopis boljši, tehnično, oblikovno—vsebinsko bolj urejen. Mislim, da izhaja dovolj pogosto, pogrešam le več nasvetov in razvedrilnega branja. Morda bi se morali v njem bolj oglašati tudi pisci iz neposredne proizvodnje, toda skoraj čudež je pričakovati, da se bodo delavci oglašili samoiniciativno. Spodbuditi bi jih morali člani uredniškega odbora.«

BRANKO SELAKOVIČ, skladiščnik v tozdu Konfekcija: »Z Vežilom sem sicer

KAKŠNO JE VEZILO?

zadovoljen, pogrešam pa humor in sicer takšen, ki se nanaša na naše delavce in

tovarno. A kdo naj bi ga pisal? Ja Toni Gašperič vendar! Več bi moralo biti tudi fotografij z modnih revij, tako da bi lahko tudi na ta način spoznali izdelke naše tovarne.«

SILVA HAJSAN, dokrojevalka v tozdu Konfekcija: »Vezilo je pestro, teme so zanimive, morda pa je le nekoliko preveč resnih stvari. Dobrodošla bi bila kakšna zgodba in več pogovorov z delavci. Moti me, da so dopi-

sniki vedno isti, premalo sodelujejo neposredni delavci. Gotovo bi imel vsak kaj napisati, saj se dogaja marsikaj. Res je, da se nekateri bojijo kaj napisati, eni pa niso za pisanje. Tudi sama bi kaj napisala, a se ne spomnim. Šele ko začnem brati Vezilo, se spomnim, da bi lahko tudi sama poslala kakšen prispevek. Če bi spodbu-

jali delavce k pisanju, bi bilo piscev gotovo več.«

ANA NOVOGRADEČ, pregledovalka gotovih izdelkov v tozdu Konfekcija: »Preberem pomembnejše stvari, ker nimam veliko časa, vendar vidim, da je omenjenih kar veliko stvari o naši delovni organizaciji. Vendar pa menim, da bi morali delavci kaj več povedati, kaj si mislijo o določenih stvareh. Pa ne vem ali jih

noče nihče nič vprašati ali se nočejo nikomur zameriti. »Višji« v Vezilu kar povedo, kaj si mislijo, delavci pa samo godrnjajo, za Vezilo ali na sestanku pa noče nihče nič povedati.«

ALBINA NEMANIČ, fakturistka v Kometu: »Prevladujejo prispevki iz Beti, iz Kometa jih je bolj malo. Za to smo sami krivi. V Beti so bolj pridni, kar se tiče informiranja, pri nas pa je to bolj postranska stvar. Pa tudi

nekako ni časa za pisanje, a človek mora biti nekoliko tudi nadarjen za to. Pogrešam več pogovorov z ljudmi. Premalo je slikovnega gradiva. Če se zgodi kaj pomembnejšega v delovni organizaciji, bi to lahko predstavili s fotokroniko. Pripombe pa imam tudi na poslovna poročila. Nič nimam proti, da so ta poročila objavljena v Vezilu vsake tri mesece, vendar bi morala biti pisana bolj poljudno, opisno, da bi jih neposredni delavci razumeli. Samo številke so brez pomena. Všeč mi je, da je Vezilo sodobno oblikovano – da se že od daleč loči od ostalih tovarniških glasil, ki so deloma po enem kopitu.«

MARIJA REŽEK, šivilja v Kometu: »Komaj čakam, da pride Vezilo in zelo rada ga prebiram, zato bi bila zelo

vesela, če bi izhajalo dvakrat na mesec. Predlagam pa, da bi v njem predstavili tiste delavke, ki so zelo pridne in za veliko odstotkov prese-gajo normo. Te bi si predstavitev v tovarniškem glasilu prav gotovo zaslužile.«

ZORICA OGULIN: »Premajhen krog piscev je, predvsem iz neposredne proizvodnje se premalo oglašajo. Pogrešam informacije iz naše delovne organizacije, pa križanko in šaljive teme, ter modne nasvete, ki bi jih lahko dajali ljudje iz delovne organizacije. Ti nasveti bi bili zelo dobrodošli, saj si zna

marsikatera zaposlena sama veliko sešiti. Odveč ne bi bila tudi kakšna kontaktna rubrika, da bi na primer delavci spraševali, tisti, ki so poklicani za to, pa odgovarjali.«

K. R.

Vinska Vigred 88

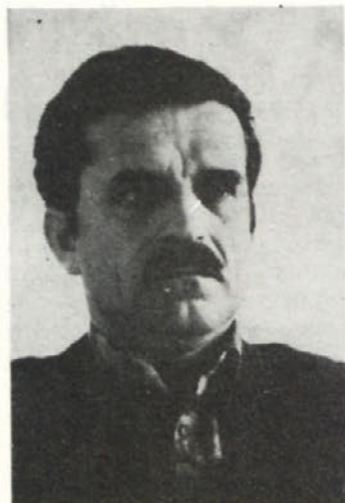
Tudi letos bo. Vinska vigred. Velefešta na vseh treh metliških trgih. Trajala bo tri dni. Tri noči. Gre v glavnem za pokušino nagrajenih belokranjskih vin, oplemeniteno s kulturno zabavnim programom. Igralo bo več narodno zabavnih in zabavnih ansamblov, pripravljene bodo razstave, nastopale bodo folklorne skupine, godbe, harmonikarji, tamburaši, pevski zbori, okteti, bo modna revija, prišli bodo kolesarji, kramarji, drobni obrtniki. Zapišimo še datum, da se bomo lahko pripravili: telesno, duševno in finančno. Vinska vigred 88 bo 20., 21. in 22. maja.

Metlika, 30. marca 1988

NA OBISKU V ŽAKANJU

BLAGOJE TOŠESKI — direktor mladega tozda Otroška konfekcija v Žakanju, kjer je povprečna starost zaposlenih okrog 26 let.

Konkurenčni le s sodobnimi stroji

Tokrat smo obiskali naš tozid Otroška konfekcija v Žakanju, čeprav direktor temeljne organizacije Blagoje Tošeski že takoj na začetku pove, da pri njih pravzaprav šivajo še najmanj oblačil za otroke. Prevladujejo predvsem ženska in moška športna oblačila. V tozdu, ki so ga odprli pred slabimi 10 leti, je danes zaposlenih okrog 250 ljudi, od tega 14 moških. Razen nekaj režijskih delavcev, ki se vsak dan vozijo na delo iz Metlike, so vsi zaposleni iz Žakanja in okoliških vasi. Prevoz imajo sicer organiziran iz Netretič, Ozlja in Metlike, vendar imajo večkrat težave z zamudami avtobusa iz Netretič, pa tudi vlaka iz Karlovca. S tem, ko delavke zamujajo, pa je prikrajšan tako tozid v celoti kot tudi posamezne delavke, ki zaradi tega težje dosejajo normo.

V Žakanju je kar 70 odst. proizvodnje lohn posla za nemško tržišče, le marca in aprila ter septembra in oktobra, ko se menjavajo kolekcije, gre na tuji trg le okrog 40 odst. izdelkov. Sicer pa se v tozdu zavedajo, da bodo lahko še naprej konkurenčni le, če bodo imeli sodobno opremo. »V letošnjem letu imamo v načrtu, da bomo odrinili 250.000 mark za modernizacijo oz. nabavo strojne opreme in avtomatov,« pove Tošeski. »Zavedamo se namreč, da je povečevanje produktivnosti na račun dvigovanja normativov brezsmiselno. Mnenja smo, da je rešitev le v modernizaciji proizvodnje,« je prepričan direktor tozda.

Tošeski doda še, da so nedavno zaključili z zbori delavcev ob zaključnem računu. »Pokazalo se je, da so takšni zbori zelo dobrodošli, kajti ljudje marsičesa ne razumejo ali pa so napačno

informirani in na takšnih sestankih razčistimo vse nesporazume. Velikokrat pa sploh ni potrebno sklicevati zborov delavcev, dovolj je že nekaj minut med malico, da se pomenimo o tem in onem,« pove o svojih delavcih Blagoje Tošeski.

Ostal bom zvest Beti

Eden izmed 14 moških, ki so zaposleni v žakanjskem tozdu, je Branko Petrina, sicer mojster adjustiranja. V Žakanju dela 8 let, prej pa je bil 5 let v metliški Beti. Čeprav še vedno vsako jutro odpelje iz Orljakova, kjer je doma, najprej ženo v službo v metliško Beti, potem pa se vrne nazaj na Hrvaško, službe v Žakanju ne bi zamenjal za delo v Metliki.

»Prostovoljno sem se odločil, da grem v Žakanje. V

pletilnici v Metliki sem namreč delal v štirih izmenah, tukaj pa le v eni. V začetku, ko je bilo v kolektivu še manj moških kot danes, sem se počutil nekoliko čudno, ker sem bil med samimi ženskami, sedaj pa smo se že dobro navadili in ne moremo biti drug brez drugega,« pripoveduje Branko.

Brankovo delo je, da nadzoruje pakiranje izdelkov.

LJUBICA LADIKA IN MARJANA GUŠTIN — Ljubica dela v Žakanju že 8 let, Marjana pa eno. Medtem ko prva pravi, da je normo dokaj težko doseči, pa Guštinova, ki je z delom šele dobro začela, zatrjuje, da to niti ni tako težko, odvisno pa je seveda od dela. Obe pa sta si edini, da bi morali biti osebni dohodki večji. (Foto: M. J.)

Zanimivo pa je, da je po poklicu krojač. »Štiri leta sem bil v Karlovcu krojač pri obrtniku, potem pa sem se poročil z Metličanko in se vrnil v domačo vas. A mi ni žal, da sem pustil zaposlitev v Karlovcu. Nasprotno, saj je delo v tovarni zame bolj interesantno, tudi čas hitreje mine, vsak dan je kaj novega, tukaj imam več stikov z ljudmi, delo in življenje je bolj dinamično,« niza Petrina.

Ko teče beseda o osebnih dohodkih pravi, da je glede na položaj, v kakršnem smo in glede na to, kakšni so prejemki v drugih predelih Hrvaške, kar zadovoljen. »Čeprav je res, da je tam, kjer so manjše plače, tudi v trgovinah vse cenejšje. Od samega osebnega dohodka bi pri nas slabo živeli. Na srečo imamo še majhno kmetijo, tako da je veliko lažje. Pa kaj bi tarnal! Na Beti sem se navadil in bom tukaj kar ostal, če bo šlo le naprej tako, kot je šlo doslej,« pravi Branko Petrina.

Rada imam svoje delo

Med delavkami, ki so v žakanjskem tozdu med najbolj urnimi, je tudi Marija Borkovič. »Če bi po njej ostalim delavkam postavljali normo, jo marsikatera ne bi dosegla,« pravi direktor Tošeski.

Marija se je potem, ko je nekaj let delala v Nemčiji, najprej zaposlila v metliški Beti, kjer je delala 5 let. Potem pa je, ker ni imela varstva za otroke, ostala doma. Pred petimi leti pa je začela delati v Žakanju. »V Metliki sem se priučila za šiviljo, v Žakanju pa sem šivala le en mesec. Potem smo dobili stroj za vezenje, na kakršnem sem delala v Nemčiji, tako da sem rada

poprijela za delo, ki sem ga nekoč že z veseljem opravljala,« pove Marija o delu na stroju, ki je sicer edini v vsej delovni organizaciji Beti.

Vezenje je računalniško vodeno, Marijina naloga pa je, da vdeva niti, podstavlja blago pod igle, torej, da streže stroju. Seveda je njeno delo normirano, kakšna je norma, pa je močno odvisno od vzorca, ki ga mora izvesti stroj. Včasih mora pod igle podstaviti tudi po 500 kosov blaga v enem dnevu, če hoče doseči normo. Omeniti moramo, da veze hkrati kar 6 igel.

»To delo ni dolgočasno in me zelo veseli,« pravi Marija. »Ne bi ga hotela zamenjati za nobeno drugo, zlasti še, ker me boli hrbtenica in težko sedim, pri tem opravilu pa v glavnem hodim. Seveda grem takrat, ko pri tem stroju ni dela, drugam, toda največkrat likam, tako da zopet stojim,« je zadovoljna. Zavzdihne pa, ko jo povprašamo po osebnih dohodkih. »Januarja sem prejela 280 tisočakov. Včasih sem lažje shajala s svojimi prejemki kot danes.« To je še toliko težje, ker na Orljakovem pri Kamanju, kjer živi, nimajo kmetije, tako da družina živi le od tega, kar zaslužita skupaj z možem.

Tudi v pokoju brez pokoja

Barica Radakovič iz tozda v Žakanju je najstarejša tukajšnja delavka, vsaj po stažu sodeč. Maja namreč odhaja v pokoj, vendar že sedaj ve, da ji bo dolg čas po kolektivu in mlajših tovarišicah. »A kaj hočemo, mi stari se moramo umikati mlajšim,« pravi vedno nasmejana in dobre volje Barica.

Radakovičeva se je zaposlila v Beti leta 1975, ko pa so odprli tovarno v Žakanju, je začela delati tukaj. »Preden sem prišla v Beti, sem se vozila na delo v Karlovac, a sem, ko so bili otroci majhni, delo večkrat prekinila, ker nisem imela varstva zanje.

Šele ko so odrasli, sem se lahko zaposlila redno, ne da bi prekinjala delovno razmerje. V Beti sem bila skoraj ves čas sortirka blaga. No, nekaj časa sem bila tudi polagalka blaga, a mlade veliko lažje in hitreje tečejo okrog mize kot jaz,« se pošali.

Čeprav bo v pokoju pogrešala sodelavke, pa ji doma v Kamanju gotovo ne bo zmanjkalo dela. »Imamo majhno kmetijo, poleg dela na kmetiji pa bom popazila tudi na tri vnuke,« pove in pomisli na vnučke, ki se že veselijo, da bo babica odslej samo njihova. »A dela se ne bojim. Delati pač moramo. Tudi z delom v tovarni sem bila vedno zadovoljna. Če je več dela, je tudi več denarja,« razpreda Barica.

ŽE SKROJENO — že skrojene artikle pripeljejo v Krstinjo iz Metlike. Zastojev na relaciji Metlika — Krstinja skoraj ni. Največkrat zapelje dostavni avto kar v avlo tako, da je možno razkladati ob vsakem vremenu. Nevšečnosti nastopijo ob snegu in dežju: del avle se namreč umaže. Toda bolje to, kot drugačno unicevanje, ki je včasih rezultat naše malomarnosti.

USKLAJEVANJE SAMOUPRAVNIH SPLOŠNIH AKTOV

Novela zakona o združenem delu

V Uradnem listu SFR Jugoslavije št. 85/87 je bil objavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o združenem delu – ali na krtko Novela ZZZ. Dolgo pričakovani in dosti kritičnih pogledov deležni akt, še ko je bil v javni razpravi. Kaj nam prinaša?

Predvsem veliko novih in boljših rešitev kot »stari« ZZZ, poleg tega pa tudi precej dela z usklajevanjem naših samoupravnih splošnih aktov. K spremembam pa moramo pristopiti sistematično, z izdelanim posebnim programom, ki ga je potrebno realizirati v roku 18 mesecev od uveljavitve Novele ZZZ – torej do sredine leta 1989. Program naj bi bil izpeljan dvostopenjsko, in sicer:

1. del – preverjanje ustreznosti dosedanje samoupravne in poslovne organiziranosti in oblikovanje predlogov za spremembe

2. del – usklajevanje samoupravnih splošnih aktov.

Lahko ugotovimo, da smo v naši DO k prvemu delu tega programa že pristopili – spomnimo se zapisa v Vezilu o možnih variantah v organiziranosti DO. Drugi del pa bo vseboval naslednje aktivnosti:

- analizo ustreznosti določb vseh samoupravnih splošnih aktov glede na Novelo ZZZ in glede na interese same DO

- pripravo sprememb in dopolnitev samoupravnih splošnih aktov

- nosilce le-teh in roke za pripravo

- javno razpravo, pripravo predlogov in sprejem sprememb in dopolnitev na ustrezen način.

Katere akte bo potrebno spreminjati? Kot temeljna akta bo najprej treba spremeniti **Samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev in Statut TOZD**. Vendar spremembo le-teh še najmanj terja Novela ZZZ, pač pa bolj nekatera spoznanja o novi urejenosti odnosov znotraj same TOZD. Tu bo potrebno predvsem preveriti in uskladiti določbe, ki se nanašajo na:

- dejavnost TOZD

- pristojnosti delavskega sveta, komisije za medsebojna razmerja

- imenovanje in delovno področje direktorja TOZD

- vprašanja, o katerih se delavci osebno izjavljajo in način osebne izjavljanja

- uporabo sredstev in razpolaganje z njimi

- planiranje

- sprejemanje samoupravnih splošnih aktov

- ustanavljanje delovnih enot

- izredni zbor

- postopek in ravnanje ob stvarkah

- naloge skupnega odbora

- bistvene funkcije delovnega procesa oz. dejavnosti, ki ne smejo biti ogrožene v času izrednega zbora.

Naslednji akt – to je **Samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo** bo treba preveriti ter spremeniti in dopolniti njegove določbe zlasti tam, kjer se nanašajo na:

- dejavnost TOZD in dejavnost same DO

- skupne posle in interese, ki se uresničujejo v delovni organizaciji

- povezovanje DO v višje oblike združevanja

- koordiniranje delovnega procesa

- planiranje v delovni organizaciji

- združevanje sredstev in njihov namen

- vprašanja, o katerih se delavci v DO izjavljajo z osebnim izjavljanjem in način osebne izjavljanja

- pristojnosti delavskega sveta DO in odbora za kadre in gospodarjenje in način odločanja v le-teh

- direktorja DO, njegove pravice, obveznosti in odgovornosti ter medsebojna razmerja z direktorji TOZD

- pravice, obveznosti in odgovornosti delovne skupnosti skupnih služb

- medsebojna razmerja TOZD ter njihove pravice, obveznosti in odgovornosti v pravnem prometu,

- oblike in pogoje za uresničevanje odgovornosti delovne skupnosti skupnih služb in njena pooblastila v pravnem prometu

- skupne osnove in merila za urejanje delovnih razmerij

- žiro račun delovne organizacije in temeljnih organizacij

- skupne samoupravne splošne akte

- odgovornost TOZD za uresničevanje skupnih ciljev

- varstvo in izboljševanje človekovega okolja

- reševanje sporov, ki jih ni bilo mogoče rešiti po mirni poti.

Statut delovne organizacije: tudi ta bo deležen manjših popravkov, predvsem v tistem delu, kjer bo po spremembi samoupravnega sporazuma o združitvi v DO neskladen s tem sporazumom. Pri sprejemanju sprememb in dopolnitev Statuta DO je potrebno poudriti, da se le-te sprejemajo sedaj na zborih delavcev in nič več z referendumom.

Tudi **Pravilnik o delovnih razmerjih** bo potrebno uskladiti z Novelo ZZZ; odgovor na vprašanje, kdaj in v kakšnem obsegu, pa je pogojen še s spremembo republiškega Zakona o delovnih razmerjih, na katero pa bomo

morali še počakati. Najverjetneje pa bodo to določbe o:

- skrajševanju delovnega časa

- sklepanju delovnega razmerja s krajšim delovnim časom od polnega

- pooblastilih poslovnih organov in delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

- hujših kršitvah delovnih obveznosti

- disciplinskem postopku

- poskusnem delu.

Kot vidimo, nam sprememba ZZZ nalaga veliko dela, ki se ga bo treba vsekakor strokovno in odgovorno lotiti. Pri tem bo potrebna pomoč strokovnih delavcev z različnih področij, v samih javnih razpravah pa bo dobrodošla vsaka pripomba.

Ne smemo pa se ustrašiti zahtevnosti opisane materije in si misliti, da to pač nas ne zadeva. Še v strokovnih krogih je precej dilem, kako določila Novele ZZZ uresničevati v praksi, katera se lahko uporabljajo neposredno, katera pa zahtevajo

Usklajevanje samoupravnih splošnih aktov z novelo Zakona o združenem delu

spremembe samoupravnih splošnih aktov.

Res je, da nam sami samoupravni splošni akti ne bodo prinesli večjega blagostanja, res pa je tudi, da mora biti povsod red in da morajo stvari teči po določenih postopkih, ne pa biti prepuščene slučajnostim in stihiji ter trenutni volji kakega nadrejenega. Šele ko uveljavljamo določene pravice, ko menimo, da smo prikradšani, da se nam godi krivica, pomislimo na samoupravni splošni akt in se verjetno šele takrat zavemo, da so ti akti naša interna zakonodaja, ki velja za vse in vsakogar znotraj naše delovne organizacije.

Branko Matkovič

Postopki obračuna naših osebnih dohodkov

Delavci se pritožujejo, da je izračun osebnega dohodka tako zamotan, da si zaslužka marsikdo ne zna sam izračunati. Odločili smo se to pojasniti v *Vezilu*. Nismo prepričani, da bo zdaj vsem vse jasno, upamo pa, da bo vse manj takih, ki bodo 15. v mesecu debelo gledali v izplačilne liste. To pa je tudi namen pričujočega sestavka Stanke Štrucelj.

Postopki obračuna osebnih dohodkov

Delovna mesta oz. delovne naloge v naši delovni organizaciji so razvrščene v 32 rangov, ovrednotenih s številom bruto točk. Vrednost točke se določa po planu in sicer se mesečno povečuje za 4,5 odstotka.

Pri obračunu osebnega dohodka se število točk za vsako delovno mesto najprej pomnoži s plansko vrednostjo točke in deli z mesečnim fondom ur, to je 184. Tako dobimo bruto urno postavko, ki služi za obračun rednega dela po času, pri delavcih, ki nimajo individualne norme (TOZD Kodranka in volna in TOZD Metraža) tudi dela po učinku, pa za obračun neplačanih izostankov, nadurnega dela in še česa.

Naj pripomnimo, da so razen podatka bruto OD na uro (vsak mesec izračunana nega tako, kot je opisano zgoraj) na obračunskem listu navedeni še naslednji parametri, ki tako ali drugače sodelujejo pri obračunu posameznih kategorij osebnega

dohodka delavca: količnik, dejanska vrednost točke, % dodatka na minulo delo, % dodatka na stalnost, za vse režijske delavce in tiste, ki imajo skupinsko normo, pa pri poziciji delo po času oz. delo po učinku tudi % korekcijskega faktorja.

Oglejmo si sedaj te postopke nekoliko podrobneje ter prikazane tudi s primeri:

1. REDNO DELO PO UČINKU:

Pri proizvodnih delavcih konfekcijskih TOZD število bruto točk, ki jih obračunavalke OD ugotovijo na podlagi individualnega preseganja norm, pomnožimo s plansko vrednostjo točke.

Pri ostalih proizvodnih delavcih število ur prisotnosti pomnožimo z izračunano bruto urno postavko in povečamo za procent skupinskega preseganja norme, ki ga prav tako izračunajo obračunavalke OD.

1. REDNO DELO PO ČASU:

Število ur prisotnosti na delu pomnožimo z bruto urno postavko.

Bruto OD režijskih delavcev v TOZD korigiramo s polovico povprečnega procenta preseganja norm v določeni TOZD.

Režijskim delavcem v DSSS bruto OD korigiramo s polovico povprečnega procenta doseganja norm proizvodnih delavcev vseh TOZD, razen pri zaposlenih v Konfekcijski skupnosti, kjer korekcijski faktor izračunamo na podlagi povprečnega doseganja norm le v konfekcijskih TOZD.

Tako izračunani bruto OD zatem pomnožimo s količnikom TOZD, dobljeni zmožek pa slednjič še s točko kot komercialno-finančnim učinkom posameznega programa.

Primer:

Bruto OD (znesek na

obračunskem listu pri poziciji Delo po času) za delavca, ki je delal 176 ur, ki je imel urno postavko 2860,0 din, korekcijski faktor 8,5 %, količnik 105,5 % in točko 108,0 %, izračunamo takole: Delo po času = 176 x 2860,0 x 1,085 x 1,055 x 1,080 = 622.278 din

3. DODATEK NA MINULO DELO

Izračunani bruto OD pomnožimo s procentom dodatka na minulo delo (skupna delovna doba).

Primer:

Če ima delavec 18 let skupne delovne dobe, mu pripada 5 % dodatka na minulo delo:

Dodatek na minulo delo = 622.278 x 5 / 100 = 31.114 din

4. DODATEK NA STALNOST

Izračunani bruto OD pomnožimo s procentom dodatka na stalnost (neprekinjena delovna doba v Beti).

Primer:

Če je delavec 18 let neprekinjeno zaposlen v Beti, mu pripada 5 % dodatka na stalnost:

Dodatek na stalnost = 622.278 x 5 / 100 = 31.114 din

5. DOPUSTI, NADOMESTILA ZA PRAZNIKE

Ure dopustov, praznikov pomnožimo s povprečno bruto urno postavko zadnjih treh mesecev.

6. NADURNO DELO

Število ur pomnožimo z bruto urno postavko in znesek povečamo za 50 %.

7. DRUGI DODATKI

Za nočno in popoldansko delo, delo na prosto soboto, nedeljo in praznike delavcu pripadajo dodatki, in sicer:

- nočno delo 50 %,
- popoldansko delo 5 %,
- delo na prosto soboto 35 %,

- delo na nedeljo 75 %,
- delo na praznik 150 %.

Primer:

Če je delavec delal 10 ur v nočni izmeni in je imel urno postavko 2860,0 din, mu obračunamo:

Dodatek za nočno delo = 10 x 2860,0 x 50 / 100 = 14.300 din

Na isti način se obračunajo tudi vsi drugi tu navedeni dodatki.

8. BOLNIŠKA

Od 1. 1. 1988 se je spremenil način obračuna bolniške izračunamo na podlagi tekoče neto postavke, korigirane s povprečnim preseganjem individualnih norm (pri režijskih delavcih s korekcijskim faktorjem) preteklega leta in jo zmanjšamo za 10 % (predpisano v Uradnem listu). Osnovo za izračun pomnožimo še s procentom, predpisanim za posamezno vrsto bolniške (1-3 dni 75 %, 4-15 dni 85 %, 16-45 dni 90 % itd.).

Izračunani znesek pomnožimo še s končnim količnikom TOZD in dejansko vrednostjo točke proizvodnega programa.

Stanka Štrucelj

Metliško kulturno poletje

Kakor se vzame: do poletja je še daleč in blizu.

Nas pa zanima metliško kulturno poletje.

Prireditve bodo v glavnem na grajskem dvorišču, ki bo do takrat dobilo lepšo podobo. Stene že barvajo. Pripravljavci programa, OK ZSMS, ZKO in samostojni kulturni delavci, razmišljajo, kaj bodo organizirali, da bo zanimivo za različne okuse. Lanske prireditve so uspele. Najverjetneje bo tako tudi letos.

Metlika, 30. marca 1988

Delovno mesto ni socialna kategorija

V zadnjih treh letih se je število zaposlenih v delovni organizaciji Beti povečalo za 130 delavcev. Zaposlovali smo v tistih TOZD, kjer so bile zaključene investicije v zgradbe oz. kupljeni novi stroji: obnovljen je bil črnomaljski TOZD, odprt nov obrat konfekcije v Krstinji, strojni park pa sta obnovili ali razširili TOZD Kodranka in volna in TOZD Metraža.

Vzporedno z rastjo števila zaposlenih se je spreminjala tudi kvalifikacijska struktura, ugodni pozitivni premiki so bili narejeni pri večjem % dvigu delavcev s kvalifikacijo in z višjo in visoko izobrazbo. Tako je % zaposlenih 31. 12. 1987 po kvalifikaciji naslednji (glej tabelo I):

I	II	III	IV	V	VI	VII
(NK)	PK	KV	VKV	SŠ	ViŠ	VŠ
45,2 %	5,3 %	33,4 %	1,37 %	11,3 %	2,5 %	0,95 %

Po TOZD in letih 1985 – 1987 pa je bilo v delovni organizaciji naslednje število delavcev (glej tabelo II):

Tabela II.	let			plan
	1985	1986	1987	
TOZD				
Kodranka	292	300	297	292
Metraža	297	305	308	302
Konfekcija Metlika	290	285	274	270
Konfekcija Črnomelj	253	255	265	262
Konfekcija Mirna peč	114	114	111	111
Konfekcija Dobova	166	168	167	165
Konfekcija Žakanje	248	253	256	255
Krstinja	/	62	85	85
DSSS	299	317	324	309
SŠTU	17	17	19	17
BETI	1976	2081	2106	2068

Kako smo zaposlovali po posameznih TOZD in DSSS, je razvidno iz tabele. Ravno tako je vidno, kako bo v letu 1988. Občasne omejitve v zaposlovanju so dosegle

višek v II. polovici leta, ko smo popolnoma zaustavili zaposlovanje z izjemo V, VI in VII stopnje tekstilnih profilov.

POLITIKA ZAPOSLOVANJA V LETU 1988 IMA ZA CILJ:

O stopnja rasti proizvodnih delavcev

– 2 % zaposlenih na režijskih oz. neproizvodnih delovnih mestih.

Cilj ni nov za OZD oz. tovarne v tujini in domovini, ki so dosegle določeno stopnjo tehnološkega razvoja. Kaj smo storili na področju investicij, je bilo povedano – neposredno povezano s tem je področje kadrovanja v najširšem pomenu besede.

Gre za soočanje z realnostjo: primeri iz Evrope sveta so znani:

IBM v Nemčiji je v zadnjih letih izredno povečal proizvodnjo, število zaposlenih 24.000 pa ostaja nespremenjeno. Veliko svojih zaposlenih so premestili na manj zahtevna dela ter tako pro-

dnež zasledili v naših sredstvih javnega obveščanja – SCT se sooča s kruto resnico, da ima okoli 2000 delavcev preveč, že jutri pa lahko zaposli okoli 100 inženirjev.

V planu zaposlovanja za leto 1988 Beti 2 % zmanjševanje režijskih oz. neproizvodnih delavcev pomeni okoli 40 delavcev manj. Cilj je možno doseči tako, da fluktuacije ne bomo nadomeščali in da bomo izvajali interne premike (pa naj se sliši še tako nemogoče, z režijskih na proizvodna dela in naloge. Takšne zadeve niso popularne, so pa nujne, če hočemo stagnirati v učinkovitosti.)

V tem trenutku bi tudi Beti potrebovala večje število delavcev z višjo in visoko izobrazbo. Že s tem je povedano, da za takšne prosilce ne nameravamo postati zaprta DO. Selekcija se bo omejila na ljudi, ki imajo znanje, saj usmeritev na zunanji trg in doseganje zastavljenih proizvodnih in finančnih ciljev zahteva delavce, ki imajo znanje tekstila, ekonomije, trženja, vodenja, tujih jezikov itd. Sprijazniti se moramo z dejstvom, da sta znanje in izobrazba pomembna vsaj tako kot kapital, če ne bi bila, bi nas lahko zdravil nekdo, ki ni zdravnik.

In prav zato je tudi plan izobraževanja 88 zaposlenih

usmerjen v dopolnjevanje obstoječih znanj z novostmi na posameznih profesionalnih področjih in opaženimi pomanjkanji znanj na delovnih področjih:

– začeti z izobraževanjem zaposlenih v skladiščih

– dela in znanja osebnih računalnikov

– znanja tujih jezikov do nekaterih obveznih oblik pridobivanja znanj iz varstva pri delu, požarnega varstva itd.

Vse to je nuja in potreba, poleg samoizobraževanja, ki ga neradi priznavamo in izvajamo pa naj si gre za profesionalno ali splošno znanje. Ne popolnoma objektivno, pa vendar uporaben pokazatelj tega je obisk naše knjižnice.

V zvezi z zmanjševanjem zaposlenih je znano dejstvo: izraba delovnega časa je vse kaj drugega kot zgolj prihod in odhod z dela. Kljub kritiki in jezi tu vzpostavljamo določen red. Učinkoviti bomo takrat, ko bomo 8 ur izrabili za delo. Delovnih nalog, ki nimajo cilja in delavcev, ki ciljev oz. rezultatov ne dosežajo, ne potrebujemo. Ali še bolj direktno: minili so časi, ko smo lenuhe in zabušante lahko solidarno skrivali.

V razmislek pa: delovno mesto ni socialna kategorija. Obdržijo naj ga boljši in uspešnejši.

Vida Šegina Matkovič

VOLITVE – 10. marca so bile volitve v samoupravne organe delovne organizacije Beti. Naš posnetek je iz TOZD metraže, kjer so volišče primerno okrasili, a tudi člani volilne komisije so se »vrgli« v praznje obleke. Tako je tudi prav: navsezadje pa volitve le niso vsak dan. (Foto: B. Matkovič)

IZ GASILSKIH VRST:

Revni kot cerkvena miš

Kot vsako leto smo se gasilci DO »Beti« zbrali na občnem zboru tudi letos, in sicer v petek, 4. marca. Na občnem zboru je bilo 49 članov in 11 članic.

Občni zbor je odprl in vodil predsednik IGD »Beti« Dušan Rus, ki je najprej pozdravil vse navzoče, posebej pa predstavnike Občinske gasilske zveze Metlika, gasilskega društva Metlika, IGD Komet, IGD Novoteks – Metlika in predstavnike pobratenih društev IGD Belt iz Črnomlja in IVD Pamučna industrija iz Duge Rese. Nato je predlagal dnevni red občnega zbora, ki je bil enoglasno sprejet. Po sprejemu dnevnega reda so prisotni izvolili delovno predsedstvo v sestavi: za predsednika delovnega predsedstva – Dušana Rusa, za zapisničarja – Slavka Majzljja, za člane delovnega predsedstva pa – Petra Črničja, Anico Gregorič in Nika Vukmaniča.

Obravnavali smo delo v preteklem obdobju ter si zadali naloge za leto, ki je pred nami.

Iz poročil o delu v preteklem obdobju je razbrati, da smo v IGD vodili najrazličnejše aktivnosti, kljub vsemu pa zadnjih ciljev na prejšnjem občnem zboru nismo v celoti realizirali. Zaradi najrazličnejših težav, ki so nas pestile. V glavnem smo se preventivno in operativno usposabljali. Tako so člani IGD v času kolektivnega dopusta dežurali v DO. Sicer pa smo se aktivno vključili v program dela občinske gasilske zveze. Udeležili smo se gasilskega tekmovanja na Krasincu, z moško desetino in dvema ženskima desetinama, od tega je bila desetina iz SŠTU in prav ta je dosegla 1. mesto.

Prav tako smo se udeležili gasilskega tekmovanja nogavičarjev v Čakovcu z moško in žensko desetino.

Z žensko in moško desetino smo se udeležili tudi tekmovanja ob praznovanju DO Novoteks v Novem mestu.

Naši člani in članice so pomagali tudi pri izvedbi občinskega gasilskega tekmovanja pripadnikov CZ.

Gasilci si moramo izreči tudi kritiko, da v mesecu varstva pred požarom nismo bili tako aktivni kot prejšnja leta. Prav tako smo premalo naredili za sprejem novih članov in članic. Na področju sodelovanja s sosednjimi GD in IGD, je prav tako nastalo mrtvilo, kar pa menimo, da ni tako pereče in da bomo sodelovanje v letošnjem kongresnem letu poboljšali.

Glede opremljenosti IGD lahko rečemo, da smo v velikih težavah in smo le zasilno opremljeni. Poudariti je potrebno, da je oprema zastarela, da premoremo orodno vozilo, ki je potrebno popravila, saj je starejše kot 10 let, iz tega sledi, da je s tako opremo težko slediti času in potrebam DO Beti. V preteklem letu se nam je pokvarila motorna brizgalna, ki smo jo dali popraviti, toda sedaj ni zanesljiva in lahko se zgodi, da bi odpovedala, ko bi bila najbolj potrebna.

Program dela za leto 1988 obsega naslednje:

V letošnjem letu moramo sprejeti čim več članov in članic, nadalje moramo nadaljevati z usposabljanjem članov IGD in ostalih zaposlenih. Izvesti bi morali tečaj za naziv gasilec za vse člane IGD »Beti«, še tečaja nimajo, in za pripadnike specializiranega gasilskega voda CZ Beti.

V čim večjem številu se moramo udeležiti tečaja za nižje gasilske častnike in tečaja za naziv gasilski sodnik. V vseh sredinah moramo gasilci preučiti možnosti

nastanka požara, ter pristop in način gašenja, gasilci pa se moramo obvezno vključevati v akcije gašenja požarov v vseh sredinah, kjer se nahajamo.

Letos moramo usposobiti večje število članov IGD za rokovanje z dihalnimi aparati in z uporabo zaščitnih mask.

Izvajali bomo tudi program OGZ Metlika, v katerem se bomo vključili v izvajanje občinskega gasilskega tekmovanja v aktivnosti v mesecu VPP, udeležili se bomo gasilskega kongresa ter izvajali tekoče naloge iz programa zveze.

Nadalje se bomo prizadevali za popolnitev in usposobitev gasilskih trojk v sleherni sredini v naši DO.

Sodelovali bomo tudi z gasilskimi društvi v naši bližnji in daljni soseski ter s pobratenimi društvi.

Pripravili bomo predloge za prevzem vodstva v mandatnem obdobju 89–93 ter se pripravili na izvedbo prihodnjega občnega zbora.

Glede nakupa opreme pa bi dejali, da OGZ kot koordinator dela gasilskih društev skupaj s požarno skupnostjo, delajo na tem, da se v okviru GD Metlika ustanovi občinski center tako po tehniki kot tudi usposobljenosti. Menimo, da se v IGD ne bi opremljali z visoko tehniko, ampak bi morali imeti opremo za hitro intervencijo na začetnih požarih in v manjših obsegih. Pri eventualnih večjih požarih pa tako in tako takemu požaru sami nismo kos. Zato bi morali nabaviti naslednjo opremo: 1 reševalno vrv, 2 neplam obleki, 150 m tlačnih C cevi, 75 m tlačnih B cevi, 1 reševalno vrv ter vsaj 5 svečanih oblek.

Zaradi zastarelosti in nefunkcionalnosti sedanje motorne brizgalne bi morali v letošnjem letu kupiti novo 800 l motorno brizgalno.

IGD pa si ne more zami-

sliti delovanja brez orodnega vozila, dosedajno je dotrajalo, zato bi bilo nujno potrebno nabaviti novo vozilo, za katerega pa je žal malo upanja, saj je povezano z velikimi stroški.

Glede zastavljenih ciljev smo mnenja, da jih bomo kot gasilci tudi izpolnili, pogoj pa je, da se bodo tudi vodstveni delavci v naši organizaciji zavedli, da so oni prvi odgovorni za posledice požara, če do njega pride. Do sedaj ni bilo čutiti pravega odnosa vodstvenih delavcev do društva, kar pričra tudi dejstvo, da se nobeden vodstven delavec ni udeležil občnega zbora, čeprav je bilo z naše strani to zelo zaželeno. Če bi prišli, bi videli, da smo revni kot cerkvena miš. Revni, a še vedno pripravljani za delo.

In nazadnje sklenimo pisanje z željo, da se vsi čim bolj usposobimo za gašenje začetnih požarov, da se usposabljammo, kot da bo do požara prišlo danes, a želja nas vseh je, da do tega ne bi prišlo nikoli.

A. M.

RAZKOŠJE V STELJI

Tradicionalna veleveselica metliških tamburašev in folkloristov bo letos 16. julija na Vinomeru. Že zdaj se ve, da bo igral ansambel Štajerskih 7. Odličnega muziciranja se bo kdo spomnil z lanskoletne Vinske vigredi. Z Razkošjem v stelji si navratilovci zaslužijo marsikateri dinar za svoje plodno delovanje.

VPRAŠANJA S KLICAJEM

Delavke iz metliške konfekcije so za nekaj ur ustavile stroje ter zahtevale odgovore na nekatera vprašanja. Na vratih so jih opazovali delavci iz TOZD metraža. Vprašanja, ki se ob tem zastavljajo:

1. gre šteti delavcem iz TOZD metraža njihovo firbčnost za prekinitev dela?

2. pod kaj bo zabeležen njihov izgubljeni delovni čas (bolniška, neplačani ali plačani dopust itd.)?

3. so si nabirali delavci iz TOZD metraža izkušnje?

4. je izsiljeni sestanek za posameznike gledališka predstava, ki si je sicer v Metliki ne morejo ogledati zaradi kroničnega pomanjkanja denarja? (Sindikata v Beti pa za takšne in podobne stvari nima posluha).

18. februarja 1988 je bil izsiljeni sestanek v TOZD konfekcija Črnomelj. Do njega je prišlo na pobudo posameznikov, glavni pripombi pa sta bili:

a) osebni dohodki v proizvodnji so prenizki

b) zaposleni v SIS imajo previsoke osebne dohodke

Po razgovoru z vodilnimi ljudmi iz Beti (Miroslav Štimac, Vida Matkovič, Viktor Kozjan, Marjan Hutar) so bili sprejeti naslednji sklepi:

– preveriti je treba razmerja med najnižjimi in najvišjimi osebnimi dohodki v Beti in jih popraviti, če so v drugih slovenskih delovnih organizacijah drugačna

– podati je treba pojasnilo, zakaj se januarski osebni dohodek, povečan v masi za 7 %, ne pozna v znesku na obračunskem listu osebnega dohodka

– če z rastjo osebnih dohodkov ne bomo dohajali inflacije, se bodo sredstva za osebni dohodek izplačala tudi na račun akumulacije (kar pa bo skupna odločitev vseh zaposlenih)

Vpis v SŠTU

V Delu je izšel razpis za vpis v srednje šole. Za bralce Vezila bomo napisali nekaj vrstic o vpisu v SŠTU.

SŠTU (Srednja tekstilna šola) razpisuje za šolsko leto 1988/89 naslednje:

a) trideset učnih mest za skrajšani program – pomočnik tekstilnega konfekarja, šolanje traja šolsko leto in pol, v program pa se lahko vpišejo učenci, ki so končali osemletko pa tudi učenci, ki so končali šoloobveznost v šestem ali sedmem razredu

b) šestdeset učnih mest v srednjem programu – tekstilni konfekar II, šolanje traja tri leta, v program pa se lahko vpišejo učenci, ki so uspešno končali osnovnošolsko obveznost (osem razredov).

Pozoren bralec je lahko opazil, da letos v razpisu ni dvoletnega programa. Tako so se pač odločili v šoli, k sklepu pa so jih privedle težave pri zaposlovanju učencev, ki so končali šolanje v SŠTU pa še dejstvo, da delovne organizacije (Beti, Komet, Labod, Novoteks) niso nudile štipendij za tekstilnega konfekarja I.

In kaj je storiti vsem zainteresiranim?

Nič posebnega. V šolo (SŠTU, Tovarniška 3, 68330 Metlika), je treba prinesiti ali poslati prijavo. Obrazce prodajajo v Mladinski knjigi. To je treba storiti do vključno 2. aprila 1988. Zaenkrat je to vse. Seveda je treba pred vpisom v šolo dobro premisliti, če nas poklic, za katerega se odločamo res zanima in veselimo. Če se bomo hitro ali napačno odločili, bomo nesrečni vse življenje.

Pa še to: zdaj je pravi čas, da se pozanimamo tudi za izobraževanje ob delu. To lahko storite pri tovarišici Roglič, ki je vodja izobraževanja ob delu.

T. G.

SRCE SRCU: NAGRADA HENIGMANOVI

Dobrodelno prireditev Srce srcu bržkone ni potrebno posebej predstavljati. Kopica kulturnih delavcev je namreč poprijela idejo znanega evropskega iluzionista Karla Sajovica in znova pripravila prireditev, ves izkupiček pa je namenjen črnomaljskim Delavnicam pod posebnimi pogoji. V Črnomlju se je zbralo okoli 560 ljudi, v Metliki pol manj, ena od zanimivih točk pa je bilo žrebanje vstopnic. V Metliki je bilo podeljenih šestnajst nagrad, prva pa je ponjo prišla Barica HENIGMAN iz Beti, ki je dobila lepo usnjeno torbico. Na vprašanje, zakaj je prišla na prireditev, je odgovorila skromno: »Zato, da bi po svojih močeh podrpla hvalevredno akcijo! Na prireditev Srce srcu bom gotovo prišla tudi prihodnje leto, pa ne zato, ker sem bila tokrat izžrebana prva in ker sem dobila lepo nagrado!« Pa še to – z dobitki je to prireditev popestrila tudi Beti.

VAŠA POŠTA

Razmišljanje je o vsakdanjih stvareh

Na zadnji strani Vezila je črno na rdečem lepo zapisano, da je Vezilo glasilo delovnih ljudi Beti in Komet-a. Celotno uredniški odbor je zapisan, toda iz Komet-a ni prav nikogar. Ne dolgo pred kakšnim letom je bila v Vezilu slika sestanka (delovnega) uredniškega odbora. Bili so tu predstavniki obeh organizacij. Sestanek pa je bil v DO Komet.

Vsi radi prečitamo kaj o svojem podjetju, o svojem sodelavcu o težvah in uspehih. Piše pa nihče rad. Ali res nimamo več časa pisati o čemerkoli, o sebi, o svoji okolici, saj se nenehno spreminja. Ali bi treba tovariše iz uredniškega odbora ponovno napisati na zadnjo stran Vezila.

Svoj čas je mladinska organizacija v Komet-u pripravila razstavo ročnih del. Večina zaposlenih v našem podjetju so prav ženske in te delajo lepa in lična ročna dela, saj je to tudi videti na njih samih. Veliko šivajo, pletejo in delajo druga ročna dela. Lepo bi bilo zopet pogledati tako razstavo. Res pa je, da je vsaka stvar povezana s prostovoljnimi delom, pa se vprašam ali smo res tako zaposleni ali pa gledamo vse skozi dinar.

Ali nimamo idej ali pa nimamo časa, da bi pripravili kot včasih skromno proslavico za 8. marec, dan žena, ženam in materam v podjetju. Nimamo časa, da bi si stisnili roko ob kakršnem koli jubileju ali prazniku.

Ne vidimo ljudi, ki so vsa leta delali v Komet-u, postavili prve temelje tega 450-članskega kolektiva. Danes po 25., 28. letih dela v podjetju, bodo odšli, tiho, kakor so tiho in neopazno tudi delali. Seveda vsak dela v prvi vrsti zase, obenem pa gradi za prihodnost.

Tudi ti tihi ljudje, ki danes odhajajo, so gradili vsak po svojih močeh svoj in naš danes. Delali so v organizacijah, v podjetju in zunaj njega, v krajevni skupnosti ali kje drugje. Nekdo je bolj zaslužen kot drugi, o tem ni dvoma.

Včasih mi kdo reče, da sem lepo in dobro napisala, to mi je v vzpodbudo. Drugič pa zopet slišim, da s svojim izvajanjem morim Slovence, to pa me ne prizadene preveč. Pač preslišim in uporabim prepričani v svoji glavi, tako mi je svetoval tudi glavni in odgovorni urednik Vezila Toni Gašperič, ki ga zelo cenim.

A. Mežnaršič

Sodobna pravljica o Pepelki

Pepelka, sodobna, v kavbojkah in na mopedu, se je pripeljala v motel svoje mačehe. Hitro je pregledala sanitarije in ostale higijenske prostore. Bila je individualni organ vseh samostojnih in nesamostojnih čistilcev pri svoji mačehi v motelu ob cesti.

Pepelka je v vsem prekašala svoje tri polsestre. Bila je najlepša, nadvse seksi,

imela je najdaljše lase, najmanjšo nogo v stopalu in sploh je bila vsa naj. Zato so imeli principi veliko smolo pri iskanju čevljev zanjo, saj jih niso premogli vsi proizvajalci v mestu.

Sestre pa so bile zelo nesrečne, saj so bile njeno pravo nasprotje in tudi one niso v vseh Mercatorjevih trgovinah po mestu dobile obleke zase.

»Pojdite vendar v inozemstvo, ali pa vsaj v glavno mesto, tam boste dobile obleke in obutev zase in za svoje hčerke,« so govorile trgovke mačehi.

»Ste pa zavaljeni,« se je oglasila gospa Šprikla izza zavese, ko je ravno pomerjala zimski kostim na tri obroke v trgovini TOZD Slaba izbira.

Mačeha jo je ošvrknila z mačehovskim pogledom in ji priporočala, da se v njene hčerke ne vtika, ker... Še s črnomeljskim sodiščem ji je zagrozila.

Mati mačeha je v četrtek, ko je bil motel za goste zaprt, razen za slučajne prince, odbrzela v glavno mesto s svojimi tremi hčerami. Tam so jih v butik oblekli od nog do glave. To je mati morala storiti, saj se je pripravljala v mestu velik ples. Na plesu so bili vsi principi, princ občine, princ SIS-ov, in podobni principi iz mesta in prav taki iz sosednje občine.

Vsi ti principi so na plesu obljubili dobre službe materinim hčerkam. Prva je dobila delovno mesto v mestni banki, druga je bila tajnica tovarniškega princa iz sosednje občine.

Tretja pa je postala princeška v SIS-ih. Vse so dobile lepe solidarnostne gradove. Bile so zelo srečne.

Imele so vsaka svojega princa. Med njimi ni bilo zavisti. Pepelka pa se ni hotela poročiti s princem. Se bo verjetno drugič.

A. Mežnaršič

BETKO IMA BESEDO

Glavni direktor delovne organizacije **Miroslav Štimac** je na zadnjem razširjenem kolegiju v restavraciji izjavil pred približno petinosemdeset ljudmi, ki so v Beti najodgovornejši za poslovanje, približno to: »Beti se začne že na cesti, ki pelje iz Karlovca oziroma iz Novega mesta.« Hotel je povedati, sklepa Betko, da se napravi vtis o delovni organizaciji že z zunanjo urejenostjo. Važnejša pa je notranja, pomembni so ljudje, njihovo obnašanje. Tudi vratarjevo. Tudi obnašanje človeka na centrali. Obnašanje slehernika.

Se pozdravljamo med seboj? Pozdravimo prišleke? Rečemo v slušalko, ko jo dvignemo prosim ali zamomljamo kaj? To so sicer drobne reči, vendar so sila pomembne. Znamo biti dovolj prijazni? Ustrežljivi, poslovni?

Moj znanec **B. C.** je bil dva dni šokiran, ker mu je napravil neznan človek s Kosova uslugo: nabavil mu je radiator, ki ga v SRS sicer ni mogoče več dobiti. »To je nemogoče,« je govoril **B. C.** »Prijetno sem presenečen.« In tako naprej v tem stilu. Dandanašnji zevamo, ko nam napravi kdo kaj človeškega, toplega, lepega, ko nas kdo pozdravi, namesto da bi nas nadrl. Prijaznost in človečnost sta postali redki vrline, morali pa bi biti vsakdanjost. Presenečeni bi morali biti, hkrati jezni, ob neprijaznem, hudobnem človeku. Slednji bi morali biti izjema.

Naj se povrnem k začetku: vsakdo, ki je pod streho **Beti**, naj s svojim obnašanjem in delom vsaj malo pripomore k temu, da bodo naši obiskovalci rekli, ko bodo odhajali od nas: »Tu pa res živijo kulturni, pošteni in delovni ljudje.«

Metlika, 30. marca 1988

ZANIMIVOST

Varčevanje z bencinom

V poplavi tehničnih naprav za varčevanje z bencinom – resnih in še več neresnih – je vzbudila po vsem svetu zanimanje razmeroma majhna in zelo preprosta naprava kanadskega koncerna DTS Valve. Gre za napravo, ki uravnava trenutek vžiga pri vseh bencinskih otto motorjih in s tem vpliva na boljše izgorevanje, daje večjo moč motorja, zmanjša porabo goriva in zniža količino CO na izpušniku za polovico. Ne gre za kakšno elektronsko zadevo, marveč za povsem mehansko napravo zelo majhnih dimenzij. Možno jo je vdelati v vse avtomobile, ki vakuumsko aktivirajo uravnavanje trenutnega vžiga. Izjema so vzhodnonemški avtomobili, ki imajo za gorivo mešanico bencina in olja.

Montaža je preprosta, traja komaj deset minut, vendar jo mora opraviti strokovnjak. Pred samo vdelavo vakuumskega ventila je treba namreč vžig optimalno nastaviti, za to pa so že potrebni nekateri instrumenti, npr.

VEZILO je glasilo delovnih ljudi Beti in Kometa. Ureja ga uredniški odbor: Toni Gašperič, glavni in odgovorni urednik, Jožica Cigič, Nikola Kezele, Karolina Končar, Mijo Maršič, Jure Matekovič, Branko Matkovič, Vida Šegina-Matkovič, Jože Muc, Vinko Pavlinac, Tone Omerzel in Marjetka Žele. Tehnični urednik: Janez Pezelj.

VEZILO izhaja v nakladi 2300 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Grafična priprava in tisk Tiskarna Novo mesto.

Naslov izdajatelja: Beti, Tovarniška 2, 68330 Metlika, telefon: 58-170.

VEZILO je po mnenju Republiškega komiteja za informiranje SRS oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.

avtotester, ki jih nima vsak avtomehaničar. Le izkušen mehaničar zmora samo »z rokami« opraviti montažo. Število vrtljajev se zato poveča za približno 200–300.

Varčevanje z bencinom je glede na neznatnost naprave presenetljivo. Giblje se v poprečju 15 odstotkov, odvisno od tega, če avto vozi po mestu ali na avtocesti. Pri velikih hitrostih, nad 90 km na uro, je naprava avtomatsko izključena, medtem ko je v mestnem prometu, kjer voznik stalno menjava zavore in plin, varčevanje veliko.

Strokovnjaki v inštitutih po svetu so s poskusi preverili, kolikšno je varčevanje pri posameznih vrstah avtomobilov. Pri Škodi 120 S 15,8 odstotka, Renault 18 TLJ 1,81 na 100 km, Jugo 55 10 in 12 odstotkov, Lada samara 25 odstotkov, Lada riva 11 odstotkov, Saab 99 13 odstotkov, Opel 1900 39,35 odstotka, VW 1200 16,7 odstotka, R 4 10,6 odstotka, Subaru 1800 16 odstotkov itd.

Cena za uvoženo napravo je 44.00 dinarjev skupaj z montažo. V Kanadi in ZDA znaša cena naprave 29,95 ameriškega dolarja. V Ameriki je ta izdelek oproščen davka, zato je njegova cena nižja kot pri nas. Izdatki se amortizirajo pri nedeljskih voznikih v šestih mesecih, pri taksistih pa že po enem mesecu. Zanj ni jamstva, ker je praktično neuničljiva, razen ob namernih ali nenamernih mehanskih poškodbah.

Po svetu je že približno šest milijonov avtomobilov opremljenih z »varčnim Kanadčanom«. To je podatek od lani, letos jih je zagotovito več. Na veliko jih vdelavajo v avtomobile na Tajvanu, Singapuru, Južni Koreji, seveda tudi doma v Kanadi in na Japonskem. Samo tovarna Mitsubishi je pred kratkim naročila 670 tisoč kosov.

Pri nas si vakuumski ventil za regulacijo predvžiga šele utira pot, čeprav je predstavnik družbe DTS Valve Alojz Cerковиč iz Ljubljane zastop-

HUDOMUŠNA FOTOGRAFIJA

Bračika, ti boš naš sindikalni vodja, pa če ti uhelj odgriznem

nik za vse azijske, vzhodnoevropske in delno zahodnoevropske države, vključno Jugoslavijo. Po njegovih besedah bi Jugoslavija lahko privarčevala na gorivu letno – ob pogoju, da bi bili vsi avtomobili opremljeni s to napravo – 217.350 milijonov dinarjev. To pa ni majhen znesek.

Metalka je naročila v Kanadi 15 tisoč kosov, pozneje pa jih bomo izdelovali sami.

MARJAN KRALJ

Energija iz liškega kamna?

Je liški kamen vir energije? Na to nenavadno vprašanje bodo odgovorili strokovnjaki zagrebskega Ina pro-

jekta, ki prav zdaj raziskujejo pečine na območju Titove Korenice, Donjega Lapca, Poštaka in drugih krajev v okolici.

Nenavadni kamen so že poslali v Zagreb in ga poskusno zažgali v domačem kotlu, ki ga je izdelala delovna organizacija »Grijanje«. Med poskusi so ugotovili, da daje liški kamen tudi do 4000 kilokalorij na kilogram, to je enako toplotni vrednosti rjavega premoga.

Raziskovalna skupina Ina projekta, v kateri so geologi Mile Stojisavljevič, Jadranka Matić in Nedjelko Jakić, pravijo, da gre za kamen, ki ga poznamo pod imenom oljni skrilavec.

Po besedah Mileta Stojisavljeviča najbolj intenzivno raziskujejo na območju Koreniškega vrela v Liki, kjer so kerogenobituminozne sloje ugotovili v vseh sedmih vrtnah. Ugotovili so, da je debelina sloja, ki bi ga bilo vredno izkoriščati, okrog 25 metrov, vrtali pa so od 45 do 70 metrov globoko.